

A dualizmus kora

Évszámok:

- 1850: Haynau menesztése
1851: szilveszteri pátens → rendelet | Ferenc József által
1853: úrbéri pátens → Ferenc József által
1859: Alexander Bach menesztése → polgári közigazgatás visszaállítása
1860: Októberi Diploma
1861: Februári Pátens
1861-1865: provizórium → ideiglenes állapot → Schmerling által
1865. ápr. 16.: Húsvéti Cikk megjelenése → Deák Ferenc által
↳ passzív ellenállás vezetője, Májusi Levelek
1867. febr. 17.: Andrássy Gyula kinevezése
1867. jún. 8.: Ferenc József koronázása
1868: véderőtörvény
1868: horvát-magyar kiegyezés
1868: unió Erdéllyel
1868: nemzetiségi törvény → Eötvös József által
1868: népiskolai törvény → Eötvös József által
1868: gazdasági kiegyezés
1873: Budapest létrejötte urbanizáció → városiasodás
1875: Szabadelvű Párt megalakulása → Tisza Kálmán által
1875-1890: Tisza Kálmán kormánya
1886: megyék államosítása
1890: az MSZDP megalakulása
1894: Szántó Kovács János hódmezővásárhelyi agitátor bebörtönzése
1894: Engelmann Pál agrárpártot alapít
1894: kötelező polgári esküvő bevezetése → Wekerle Sándor által
1897: Független Szocialista Párt alakulása → Várkonyi István által
1903: az MSZDP új programja
1904: zsebkendőszavazás → Tisza István által
1905-1906: a darabont-kormány → testőr | vezetője: Fejérváry Géza
1906: a Parasztpárt megalakulása → Áchim András és Nagyatádi Szabó István által
1906-1910: Werkele Sándor második kormánya
↳ gazdasági kiegyezés megújítása [1906]
1908: annexió válság
1910: Nemzeti Munkapárt megalakulása → Tisza István által
1912. máj. 23.: vérvörös csütörtök
1913-1917: Tisza István második kormánya

A hatalommal semmilyen
együttműködést nem vállaló
magatartásforma.

+személyek:

1. A Magyar Nemzeti Igazgatóság vezetői:
  - Klapka György, Kossuth Lajos, Teleki László
↳ kúthai alkotmány, Cassandra-levél → K.L. kiegyezést bíráló műve
2. Fegyveres ellenállók az önkényuralom korszakában:
  - May János, Noszlopy Gáspár
3. Egyéb:
  - Andrássy Gyula → a harmadik felelős kormány elnöke
  - Baross Gábor → zónatarifa bevezetése
  - Haynau → aradi vértanúk kivégeztetése, katonai közigazgatás Magyarországon
  - Schwarzenberg → jogeljárás elmélete
  - Szőgyény László → ókonzervatívok vezetője

+fogalmak:

1. Hasonló fogalmak:

pán	german szláv	izmus	→ német → szláv	népek egyesítésére törekvő irányzat
-----	-----------------	-------	--------------------	-------------------------------------

dual trial	ista	→ két → három	központú
---------------	------	------------------	----------

2. Egyéb:
  - analfabetizmus → írás-és olvasástudatlanság
  - asszimiláció → beolvadás
  - autonómia → önkormányzat
  - dzsentrí → elszegényedett nemes
  - előszentesítési jog → uralkodó joga a törvények előzetes jóváhagyására
  - obstrukció → agyonbeszélés
  - quóta → Magyarország hozzájárulása a közös költségekhez
  - szabor → horvát országgyűlés
  - szubvenció → állami megrendelés
  - szupremácia → fölény

Térkép (Mint mindig, a helyszínek hozzátevéleges pozíciója látható):

Lehetséges kiskérdések:

1. A neoabszolutizmus kora:

- **Haynau rémuralma:** aradi vértanúk, átsorozások, várbörtön; katonai közigazgatás bevezetése
- **Vármegyerendszer megszüntetése:** Erdély, Temesi Ispánság, Szerb Vajdaság, Határőrvidék, Horvátország elcsatolása; a maradék terület 5 körzetre osztása
- **Ellenállók – emigráció:** Magyar Nemzeti Igazgatóság (Kossuth, Teleki, Klapka); cél az új forradalom kirobbantása, ha a nemzetközi helyzet kedvező; Kossuth kütahyai alkotmánya (dunamenti népek szövetségi állama)
- **Októberi Diploma [1860]:** az uralkodó a főhatalom; Országgyűlés, Helytartótanács, kancellária, magyar nyelv visszaállítása
- **Februári Pátens [1861]:** a hatalom eszközei Bécs kezében maradnak, de Magyarország a birodalom teljes jogú tagja, így részt vehet a Birodalmi Gyűlésen => Országgyűlést hív össze Ferenc József

2. A kiegyezés:

- **Országgyűlés [1861]:** '48-as törvény, vármegyék visszaállítását követelik, nem ismerik el Ferenc Józsefet; Határozati és Felirati Párt (feliratban közlik feltételeiket => Országgyűlés feloszlata)
- **Húsvéti Cikk [1865]:** az oszták érdekeit és a magyar törvényeket összhangba kell hozni; a megegyezés feltétele a megyék visszaállítása, Országgyűlés összehívása
- **Cassandra-levél (Kossuth):** Magyarország sorsát egy pusztulásra ítélt országhoz köti, önként lemond az önrendelkezés jogáról, ellenséggé teszi a környező etnikumokat

3. A dualizmus gazdasági viszonyai:

- **Törvényi háttér – a kiegyezés után:** közös vámterület Ausztriával; megszüntetik a céheket [1872]; az állam védvámokkal, szubvenciókkal, törvényekkel, kedvezményekkel támogatja a hazai gazdaságot; szerepet vállal az iparoktatásban és állami vállalatokat is létrehoz
- **Közlekedés – vasút:** 1867-ig gabonatermesztő helyek és a nyersanyagforrások irányába, illetve hadászati célokból fontos területek felé jelölik ki a nyomvonalat; jelentős építkezés állami segítséggel (MÁV => felvásárlás, tarifapolitika); megnő az áruszállítás volumene; egyre többet használják személyszállításra (Baross Gábor zónatarifája); sok munkáskezet igényelnek a nagy természetátalakító munkák
- **Ipar – nehézipar:** bányászat; **kohászat** (Diósgyőr, Ózd, Salgótarján, Vajdahunyad); **gépgyártás** (Resica, Budapest, Kassa, Moson, Szombathely)
- **Átmeneti megoldások a mezőgazdaságban:** agrárlobby (állami támogatás, védővámok); fajtaváltás (burgonya, kukorica => szesz, cukoripar), kert- és gyümölcsstermesztés erősítése (nagyvárosok környékén)
- **Gépesítés:** cséplőgépek, vaseke, vasborona
- **A fejlődés – Következmények:** ipari forradalom értékű növekedési ráta, szerkezetváltás (Magyarország agrár-ipari országgá válik), életkörülmények javulása, urbanizáció

Emigrációból hazatérők:
Kemény Zsigmond,
Eötvös József